

בעלון נעסוק בתוכן שיעור 607 שנערך ביום ב' ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, בשעה 19:00, במדרשת "ברינה יקצור", מיסודו של מו"ר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל.

עלון מס' 494 שנה י"א העלון מוקדש לע"נ מרן הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל ח' כסלו תשפ"א

המשק צבא פולק

להיות דבוק בגדולי התורה וצדיקי הדור

ואמר הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א: שמעתי מאבי מורי שליט"א, שקודם הסתלקות אביו רבי דוב הי"ד בשנות המלחמה, הוא ציווהו על שלושה דברים. המרכזי שבהם היה להדבק תמיד בגדולי התורה ובצדיקי הדור! ואכן, את מאמר אביו וצוואתו שמרה רוחו, ותמיד היה מתאבק בעפר רגלי החכמים. מלבד התועלת שהיתה לו עצמו מכך, הרוויח שעל ידי כך הילדים בבית תמיד חשו את גודל הערכתו לתורה ולומדיה, וכך ינקו מקטנותם את השאיפות הנכונות לגדול בתורה ובעבודת ה'. הבית של אבי מורי יבלחט"א, התנהל תמיד לאורם ולרוחם של גדולי התורה. בכל הזדמנות כשהתאפשר הדבר היה לוקח אותנו עימו לגדולי ישראל, ותמיד עורר וזירז לעמוד בסמיכות אליהם, להתחקות אחר הנהגותיהם וללמוד מאורחותיהם.

אחיותיי סיפרו, שבילדותן בעת שהיה עובר מרן ה'חזון-איש' זצ"ל תחת ביתנו, צועד לאיטו בהליכתו היומית הקבועה, היתה אמי הצדקנית ע"ה קוראת לכל בני הבית לבוא ולהביט בזיו פניו הקדושות. למרות היותן ילדות צעירות הרושם העצום נתן בהם את אותותיו.

ה'חזון-איש' שחש בכך שהן יוצאות במיוחד כדי להתבונן בו, היה מקדים לומר להן שלום בסבר פנים יפות.

באחת הפעמים צבט בלחיה של אחת מהן ובירכה בחום, ובמקרה אחר כשהתבקש על ידה להעבירה את הכביש, תפס את ידה בענווה ופשטות, ומילא את בקשתה. וזו כוונת רש"י: שבזמן שהצדיק בעיר הוא הודה הוא זיווה הוא הדרה.

גאט פילד

ויצא - תוכן ענייני הפרשה

- א. יעקב יוצא מבאר שבע, מגיע להר המוריה מתקן תפילת ערבית, וישן במקום, חלום יעקב והבטחותיו של ה' ליעקב, יעקב נודר נדר מקים מצבה ומנסך עליה שמן לה' (כח, י-כב).
- ב. פגישת יעקב עם הרועים ליד הבאר ורחל בת לבן אחי אמו, באה עם הצאן (כט, א-ג).
- ג. יעקב עובד בבית לבן 7 שנים כדי לשאת את רחל, נושא את לאה (בגלל רמאותו של לבן ובזכות ויתורה של רחל) ושבעה ימים אח"כ נושא את רחל, ועובד 7 שנים נוספות בעבורה.
- ד. לאה יולדת ליעקב את ראובן שמעון לוי ויהודה (כט, לא-לה).
- ה. בלהה שפחת רחל ילדה ליעקב את דן ונפתלי.
- ו. זלפה שפחת לאה ילדה ליעקב את גד ואשר.
- ז. לאה יולדת את יששכר וזבולון ואת דינה (ל, יד-כא).
- ח. רחל נפקדה ויולדת בן וקראה שמו יוסף (ל, כב-כד).
- ט. יעקב מודיע ללבן על רצונו לעזוב ונשאר עוד שש שנים בבית לבן, מצליח במעשיו ומתברך במקנה ובעושר רב.
- י. לאחר ציווי ה', עוזב יעקב את לבן לכוון ארץ כנען.
- יא. לבן ובניו רודפים אחרי יעקב ומשיגים אותו בהר גלעד.
- יב. יעקב ולבן כורתים ברית ביניהם ונפרדים (לא, מג-נד).
- יג. יעקב ממשך בדרכו לארץ ישראל, ומגיע למחנים ופוגש שם במלאכי ארץ ישראל (לב, א-ג).

צבא פולק

פותחת הפרשה (כח, י): **וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה. וּבְרִשְׁי: שבזמן שהצדיק בעיר הוא הודה הוא זיווה הוא הדרה. כשמתבוננים בדברי חז"ל על הרושם שהותירה יציאת יעקב מבאר שבע, ניתן לשים לב לנקודה נפלאה; הרי יעקב אבינו לא היה רב העיר ולא מגיד מישרים. הוא לא נתן שיחות ולא עורר על פרצות, אלא היה ישוב בפנינתו סגור בד' אמותיו, שקוד על דלתי תורה בהסתגרות ובהצנע, כפי שמכנה אותו התורה "איש תם יָשֵׁב אֲהָלִים" (כה, כז). והנה אף על פי כן, התורה מעידה עליו שהוא היה הודה וזיווה והדרה של העיר באר שבע!**

הרי שמסגרת השפעתו של הצדיק על סביבותיו, אינה נמדדת לפי רמת התערבותו בעניינים ציבוריים, וגם לא בהתבלטותו על פני שאר אנשי מקומו. לפעמים הצדיק יכול להיות מסוגר בד' אמותיו, אך השפעתו חורגת הרבה מעבר לגבולות מקומו ומצודתו פרוסה למרחקים, עד שהתורה מעידה בו שהוא הודה זיווה והדרה של העיר.

וידועה קושית העולם, מדוע לא מוזכר לא אצל אברהם אבינו ולא אצל יצחק אבינו שיציאתם עשתה רושם? אך אין הקושיא עומדת בעינה, לפי שאברהם ויצחק היו עשירים גדולים בעלי מקנה לרוב ומכובדים בעיני אנשי מקומם, וגם עסקו כל ימיהם בהרבצת תורה ובזיכוי הרבים ובהחדרת אור האמונה בעולם, בודאי שיציאתם עושה רושם, ואין זה חידוש כלל, שחז"ל צריכים להאיר את עינינו על כך.

אולם יעקב אבינו שהיה צפון וטמון באוהלה של תורה, היה לנו לטעות ולחשוב שלא הורגש בעיר מבואו ומצאתו, והדבר לא השפיע כלל על בני המקום. מדגישה התורה ביעקב שאף יציאתו עשתה רושם, כי השפעתו של הצדיק על סביבותיו כאמור לא נמדדת לפי התערבותו בקהל, וגם כאשר ספון בחדרי תורה השפעתו ניכרת על כל תושבי המקום, וכל כניסה ויציאה משפיעה עליהם.

הגאון רבי זלמן רוטברג זצ"ל, ראש ישיבת 'בית מאיר', כותב בספרו 'אמרי דעת', שהיתה לו הזכות ללון במשך כשבועיים ימים בחדר אחד בסמוך לרבו מרן הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל, ראש ישיבת גרודנא ובעל ה'שערי יושר'. לדבריו, אותם הימים במחיצת רבו נשארו "חרוטים לעד בליבי ונפשי"!!! הוא מתאר כמה נקודות שזכה להיווכח בהן באותם ימים, בהם שהה בקרבת רבו הגדול. לדבריו, אותה הדמות של רבי שמעון שזכו התלמידים ליהנות מאורה בעת אמירת השיעורים העמוקים והנפלאים. את השתפכות הנפש בתפילותיו הזכות, את מאור הפנים שהעניק בקבלת פני תלמידיו וסתם האנשים שבאו לחלות את פניו, היא אותה הדמות המאירה שהקפידה להביא מעט מנוחה למוחו העייף מרוב עיון ועמקות בעסק התורה, וקיימה בהליכתה את ה'וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֵׁיכֶם'. הוא למד אז על הסדר המופתי בו התנהל סדר יומו של רבו, הן בצרכי הרוח והן בצרכי הגוף, שכפי הגדרתו העניקו לו "שיעורים עמוקים בעבודת האדם". הוא נוכח לראות כיצד בשעת השינה וקודם לה שפתותיו של רבי שמעון מדובבות ומרחשות פרקי משניות, והגדיר זאת כך: "בזה סיפק רבי שמעון הכרח השכיבה, להעמקת והחדרת עצמיות התורה למציאות של תורה ממש".

רבי זלמן כל ימיו הזכיר בערגה זכות זאת שנפלה בחלקו, לעמוד מקרוב אחר הליכותיו של רבי שמעון. כי כל אורחותיו של צדיק ותלמיד חכם תורה הן, וההסתופפות בצילו משכילה ומאלפת, 'אורח חיים למעלה למשכיל'!

"וְכָל אֲשֶׁר תִּתֵּן לִי עֶשֶׂר אֲעֲשֶׂרְנוּ לָךְ" (כח, כב)

מצות עשה ליתן צדקה לעניים

א. נצטוונו כמה פעמים במצות הצדקה, שנאמר (דברים טו, ז-ח): "כִּי יְהִי בְךָ אֲבִיּוֹן... פָּתַח תִּפְתַּח אֶת יָדְךָ לּוֹ", ונאמר (ויקרא כה, לה): "וְכִי יִמּוֹךְ אָחִיךָ... וְהִחֲזַקְתָּ בּוֹ גֵר וְתוֹשֵׁב וְחֵי עִמָּךְ", ונאמר (ויקרא כה, לו) "וְחֵי אָחִיךָ עִמָּךְ" (רמב"ם מתנ"ע רפ"ז וטו"ש"ע י"ד רס"י רמ"ז), ונאמר (דברים טו, ז): "נִתְּנוֹן תִּתֵּן לּוֹ". וכל הרואה עני מבקש, והעלים עיניו ממנו, ולא נתן לו צדקה - עובר בלא תעשה (דברים טו, ז): "לֹא תֹאמַץ אֶת לְבַבְךָ וְלֹא תִקְפֹּץ אֶת יָדְךָ מֵאָחִיךָ הָאֲבִיּוֹן" (רמב"ם הנ"ל).

ב. חייבים להיזהר בצדקה יותר מכל מצוות התורה (רמב"ם מתנ"ע פ"י ה"א), כי אפשר שיבוא לידי שפיכות דמים, שימות העני המבקש אם לא יתן לו מיד (טו"ש"ע הנ"ל, ע"פ הגמרא תענית כא).

ג. למי עניי ישראל נושאים עיניהם, הלנכרים ששונאים אותם ורודפים אחריהם? הא אין עיניהם תלויות אלא לאחיהם, וכל ישראל והנלווה עליהם - כאחים הם, ואם לא ירחם האח על האחר - מי ירחם עליו? (לשון הרמב"ם פ"י ה"ב).

ד. צריך האדם לתת אפשרות כניסה בביתו לעניים המבקשים צדקה, ואין לעשות בית שער לחצר המונע את הכניסה לעניים, והיה מעשה בחסיד אחד שאלהו הנביא היה רגיל לדבר עמו, וכשעשה בית שער שמנע מעניים להיכנס אליו - פסק אליהו לדבר עמו (גמרא בבא בתרא ז: ובמשנה אבות (פ"א, מ"ה): שנינו 'יהי ביתך פתוח לרווחה').

ה. אל יאמר: איך אחסר ממוני ליתנו לעניים? כי יש לו לדעת שאין הממון שלו, אלא פיקדון לעשות בו רצון המפקיד (הבורא ברוך הוא), וזה רצונו שיחלק לעניים ממנו (טור י"ד ס' רמ"ז). ועוד אמרה תורה (דברים טו, ז): "כִּי בְגָלְלָהּ הַדָּבָר הַזֶּה יִבְרַכְךָ ה'...", ויפה לך ברכתו רגע קטן מכמה אוצרות של זהב וכסף (ספר החינוך מצוה תע"ח).

ו. אין מברכים על מצות צדקה, שאינה תלויה ביד הנותן, שאפשר שלא ירצה המקבל לקבל (שו"ת הרשב"א ח"א ס' ח"ה).

ז. אופן נתינת הצדקה - נותנים בסתר, שלא יתבייש העני (טור שולחן ערוך י"ד ס' רמ"ט ס"ט). וכך דרשו את הכתוב (דברים טו, ז) "נִתְּנוֹן תִּתֵּן לּוֹ" - "לו" בינך לבינו (ספרי שם). ועוד דרשו חכמים הכתוב (קהלת יב, יד): "כִּי אֶת כָּל מַעֲשֵׂה הָאֱלֹקִים יָבֵא בְמִשְׁפָּט עַל כָּל נְעֻלָּם אִם טוֹב וְאִם רָע", מה "אם טוב" (משמע אף על הטובה מביא במשפט) - זה הנותן צדקה לעני בפרהסיא (חגיגה ה).

מעשה ברבי ינאי שראה לאיש שנותן זוז (סוג של מטבע) לעני בפרהסיא, א"ל: מוטב שלא תיתן לו ממה שתיתן לו ותביישו (שם). ואמרו חכמים: גדול העושה צדקה בסתר ממשוה רבינו (פירוש: יותר משכך חימה ממשוה רבינו בתפילתו - תוספות), שבמשוה רבינו כתוב (דברים ט, יט): "כִּי יִגְרַתִּי מִפְּנֵי הָאֵף וְהִחַמְתִּי", ואילו בעושה צדקה (בסתר) כתוב (משלי כא, יד): "מִתֵּן בְּסֵתֶר יִכְפֶּה אֵף" (בבא בתרא ט:).

ח. צריך ליתן הצדקה בסבר פנים יפות ובטוב לבב, ומתאונן עם העני בצערו, ומדבר לו דברי תנחומים... (רמב"ם מתנ"ע פ"י ה"ד, טו"ש"ע הנ"ל ס"ג). וכל הנותן צדקה לעני בסבר פנים

רעות, ופניו כבושות בקרקע, אפילו נתן לו אלף זהובים - איבד זכותו והפסידה, ועובר על מה שכתוב (דברים טו, ז): "וְלֹא יֵרַע לְבַבְךָ בְּתַתֶּךָ לּוֹ" (ש"ך שם סק"ה בשם סמ"ג, ורמב"ן בהוספות לספר המצוות ל"ת ז'), וגם עובר על מה שכתוב (דברים טו, ז): "לֹא תֹאמַץ אֶת לְבַבְךָ" (שערי תשובה לרבנו יונה ג, ל"ו), ועליו נאמר (משלי יב, י): "וְרַחֲמֵי רַשָּׁעִים אֲכָזְרִי".

ט. אסור לגעור בעני או להגביה קולו עליו, שלבו נשבר ונדכה, וכתוב (תהלים נא, יט): "לֵב נִשְׁבֵּר וְנִדְכָה אֲלֵקִים לֹא תִבְזֶה", ואוי למי שְׁהַכְלִים הַעֲנִי, אלא יהיה לו כאב בין ברחמים בין בדברים (רמב"ם שם ה"ה).

והמקנטר העני בדברים נענש, שנאמר (דברים טו, ט): "הַשְּׁמֵר לָךְ פֶּן יְהִי דָבָר עִם לְבַבְךָ בְּלִיעַל", אף על הדיבור נקרא "בְּלִיעַל" (מעלות המידות מעלה ו).

י. גם כשאין לו ליתן לעני, יפייסנו בדברים, ויראה לו לבו הטוב שרצונו ליתן לו, אלא שאין ידו משגת (טור שולחן ערוך שם ס"ד), ונותנים שכר על הדיבורים הטובים כפי שכתוב (דברים טו, ז): "כִּי בְגָלְלָהּ הַדָּבָר הַזֶּה יִבְרַכְךָ ה'..." (ספרי), בגלל הדיבור יברכך (מלבי"ם).

יא. צריך ליתן הצדקה בשמחה (רמב"ם שם, וטור שולחן ערוך שם ס"ג). ואמרו על האר"י שהיה נותן צדקה בשמחה גדולה (טעמי המצוות דף ק"א).

ומקבלים שכר על השמחה בנתינת הצדקה יותר מהצדקה עצמה (אור צדיקים עמוד התפילה מ"ה א').

יב. ראוי ליתן צדקה בעמידה (שער הכוונות לאר"י), שהרי אמרו בגמרא (בבא בתרא ז:): הנותן פרוטה לעני - זוכה ומקבל פני שכינה. וקבלת פני שכינה צריך שתהא בעמידה (סנהדרין מ"ב. ופרש"י שם, לענין ברכת הלבנה), ולכן גם הצדקה צריך שתהא בעמידה (ליקוטי בתר לקוטי בבא בתרא ט. בשם יפה ללב). וכשנותן הצדקה ע"י הגבאי - יש עוד טעם ליתן בעמידה, לפי שצריכים לעמוד מפני הגבאי, שיש לעמוד מפני שלוחי מצוה (אור צדיקים נ"ל ס' ס"ו, קדושין לג).

"וְנָתַתָּ לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבִגְד לְלַבֵּשׁ" (כח, כ)

"ומבלעדיך אין לנו מלך גואל ומושיע"

ביאר הסבא מנובהרדוק זצ"ל ע"פ מעשה נפלא: עני אחד שמע על העשיר רוטשילד, והחליט לנסוע אליו ולבקש את עזרתו. ואכן לאחר מספר חודשים חזר כשבאמתחתו נדבה הגונה ממנו, והצליח במסחרו. שמע חברו ועשה כמוהו. נסע לרוטשילד, בדרך אסף נדבות עד הגיעו אליו, ושם קיבל פרוטות. טען העני לרוטשילד: חברי קיבל ממך נדבה מכובדת, ולי אתה נותן כמה פרוטות? ענה לו רוטשילד: הבדל גדול ביניכם; חברך לקח מעט לחם ויצא לדרך, לא פנה לאיש לבקש נדבות, אכל עד שתם לחמו, הגיע אלי תשוש ורעב, ואמר לי: באתי ישירות אליך, אם לא תושיעני - אגווע ברעב! ובכן, האם אניחנו למות?! מיד נתתי לו כל מחסורו. אך אתה, הרי בדרכך אלי קיבצת נדבות, לקחת מפלוני ומאלמוני ובאת גם אלי, ומכאן תלך הלאה... מי שמקבץ מעות מכולם, מקבל ממני כמו מכולם!

זה שאנו אומרים "ומבלעדיך אין לנו מלך גואל ומושיע אלא אתה", כשמאמינים בו - בהשם יתברך בלבד - אז הוא עוזר וסומך. [אוצרות התורה]

"אם יהיה אלקים עמדי... ושבתי בשלום אל בית אבי" (כח, כ-כא) - חששו של יעקב מהשפעתו השלילית של לבן

כתב אברהם משה רוט שליט"א (שמחת שלמה 158): ראיתי בספר 'קהלת יצחק' (לרבי יצחק בן ניסן) שהקשה איך אמר יעקב אבינו ע"ה "ושבתי בשלום אל בית אבי" הלא מבואר בגמרא (ברכות כ"ג:) שלאדם חי לא יאמר 'לך בשלום' אלא 'שלום', וכמו שפסק בשולחן ערוך (או"ח סימן ק"י) שהיוצא לדרך יתפלל יהי רצון... שתולכנו לשלום... וא"כ למה ביקש יעקב 'בשלום'. וביאר שהנה החילוק בין 'בשלום' לבין 'שלום' ביארו המפרשים ש'לך לשלום' משמע שיוסיף שלימות על שלימותו ואילו 'בשלום' מורה על השלמות שכבר יש לו, ולכן הנפטר מן המת יאמר לו 'לך בשלום' כלומר לך עם השלום אשר יגעת בו בהיותך בחיים, אבל הנפטר מחבירו לא יאמר לו כן משום דהוי לשון קללה שלא יוסיף שלימות אלא יאמר לו 'לך לשלום' שתמיד תוסיף שלימות על שלימותך ותעלה מעלה מעלה (ועיין בתפארת ישראל מסכת ראש השנה פרק ב משנה ט שביאר לפי זה מה שאמר רבן גמליאל לרבי יהושע 'בא בשלום רבי ותלמיד' ולא אמר לו 'בא לשלום', מכיון שאם יאמר לו 'בוא לשלום' יהיה משמע שהוא צריך לו שבביל להוסיף שלימות על שלימותו, ואילו הוא בא לומר להיפך - שיבוא עם שלימותו כרבו בחכמה, ע"ש).

והנה יעקב אבינו ע"ה היה ירא מאוד מבית לבן הרשע עובד התרפים, שלא יוכל לקיים שם תורה ומצוות, ולכן אמר הלוואי שאשוב 'בשלום' אל בית אבי, בשלמות שיש לי היום, שלא אחסיר ממנה ואפסידנה, כי להוסיף שלימות על שלימותי מסתמא לא אוכל שם אך הלוואי שלא אגרע השלמות שיש לי עתה, ולכן אמר 'ושבתי בשלום'.

ומרבי נח לוי זצ"ל שמעתי לתרץ שבאמת לשון "ושבתי בשלום אל בית אבי" מרמז על זמן מיתתו כאשר ישוב אל בית אביו שבשמים, שהתפלל יעקב אבינו שלא יושפע מלבן ואנשי חרן אלא יעמוד בצדקתו עד שישלים את ימי חייו 'ישוב בשלום' - בשלימות ומעשים טובים - אל בית אביו שבשמים. ולפי זה ביאר את המשך הפסוק 'והיה ה' לי לאלקים' שהנה כידוע נשמתו של האדם קודם ירידתה לעולם השפל היתה תחת כסא הכבוד, והטעם שנשלחה לעבוד את ה' בעולם הזה הוא מחמת רחמי ה' שלא תתענג הנשמה מצד החסד לבד, ויהיה לה צער כאוכלת 'נהמא דכיסופא' (לחם חיים), ולכן נשלחה הנשמה לעולם הזה כדי שתעבוד את ה' ועל ידי זה תזכה גם מן הדין לשכר ועונג, וזהו שביקש יעקב 'והיה ה' - מידת החסד, לי לאלקים - מידת הדין' שהחסד אשר הושפע עלי קודם ירידתי לעולם יהיה גם מצד 'אלקים' כי אזכה לשוב בשלום ובמעשים טובים אל בית אבי בשמים.

"הכי אחי אתה ועבדתני חנם" (כט, טו)

הרב 'כלי חמדה' (הרב מאיר זן פלוצקי זצ"ל) התקשה: לבן הארמי ראש הרמאים היה, החליף את משכורת יעקב אבינו עשרת מונים, ניצלו והעבידו בפרך. ולפתע, עדינות כזו, אצילות נפש, אינו רוצה עבודת חנם, מתנדב לשלם! ואכן, לבן לא גילה כאן פרץ נדיבות, ההיפך הוא הנכון. כי הפתגם אומר: "אל בקשיש ג'אלי" - הדורון עולה ביוקר. כי מקבל המתנה משתעבד בהכרת הטוב, ואחר כך לא יוכל לסרב לכל בקשה, ומי יודע כמה יצטרך לשלם. ולכן אמר לבן: "הגידה לי מה מִשְׁפָּרְתְךָ" ואדע כמה לשלם, ולא אעמוד בפני הפתעות. וכך היה הרב מבריסק, מרן הגר"ז זצ"ל, אומר: "התשלום הזול ביותר, הוא בכסף"!!! [מעייני השבוע]

"ויקח מאבני המקום וישם מראשתיו" (כח, יא)

התחילו האבנים רבות זו עם זו, זאת אומרת 'עלי יניח צדיק את ראשו' וזו אומרת 'עלי יניח צדיק ראשו'. מה עשה הקב"ה? עשאן אבן אחת. מעיר ה"באר שבע" (יששכר בר ברבי ישראל לזיר פרנס אילנבורג זצ"ל): וכי לאבן יש דעת, שתבקש שעליה יניח הצדיק ראשו? שאלה מעין זו מצינו בבריאת העולם (א, יא) "עץ פרי", פרש"י: והיא לא עשתה כן, אלא "ועץ עשה פרי אשר זרעו בו" - ולא העץ פרי. ולפיכך אמרו חז"ל שכשנתקלל אדם הראשון על עוונו, נפקדה גם האדמה על עוונה ונתקללה.

והקשה ה"תולדות יצחק" (לרב יצחק אייזיק קראסילשציקוב) איני מבין המאמר, וכי הארץ בעלת שכל לתת לה שכר ועונש? ועוד, הלא לארץ אין בחירה ורצון לעשות ושלא לעשות, אלא מה שהקב"ה נתן בטבעה תעשה?! ותמה עליו ה"צידה לדרך" (לרב מנחם בן זרח): למה לא תמה ה"תולדות יצחק" גם על האבנים, איך אמרו 'עלי יניח צדיק ראשו', וכי האבנים בעלי הן בעלות שכל, ויש להן בחירה ורצון לומר 'עלי יניח צדיק ראשו?' והנה בעניין חטא מי מריבה (במדבר כ, א) סתר הרמב"ן את דעת רש"י שלא היה החטא על שלא דברו אל הסלע, מפני שהשם יתברך לא יצווה אלא לבעלי שכל, ואין הסלע בעל שכל שיביאהו ציווי ה' לתת מימיו. וכן מצינו (א, יב) "ותוצא הארץ", פרש"י: שמעו שנצטוו האילנות על כן, ונשאו קל וחומר בעצמן, כדאיתא בגמרא (חולין ס). וגם כאן קשה, וכי הדשאים בעלי שכל ובעלי בחירה ורצון לעשות ק"ו לעצמן? ומיישב בעל "ספר העיקרים" (לרבי יוסף אלבו) שאף שהדשאים אינם בעלי שכל ובחירה ורצון, ודאי שלא נשאו ק"ו בעצמן, אלא המניע שהוא בעל שכל, הוא שנשא ק"ו הזה בעצמו, והציווי על המניע הוא בעל שכל בלי ספק. גם מה שאמרו שהארץ לא עשתה ציווי הקב"ה, על המניע נאמר שלא עשה ציווי הקב"ה. והטעם לכך כתב ה"חזקוני" כי לטובה נתכוון, לפי שכמה אילנות יחסרו באכילה אם העץ עצמו כפרי, ואף על פי כן נחשב לעונש לעץ.

והרמח"ל כתב: לא היה זה נס חוץ לטבע, אלא טבע העולם הוא שהבריאה נמשכת אחר מעשי האדם, כי העולם נברא לשימוש האדם, אמנם אם האדם נמשך אחר העולם ומתרחק מבוראו, הוא מתקלקל ומקלקל העולם עמו. ואם הוא נדבק בבוראו ושולט בעצמו ומשתמש בעולם לסיוע לעבוד את בוראו - הוא זוכה להתעלות ולהעלות העולם עמו, כי עילוי גדול לבריות כולם בהיותם משמשי האדם השלם המתקדש בקדושתו יתברך. א"כ התחברות האבנים לאבן אחת הייתה בדרך הטבע הנועד לשמש האדם שמתדבק בבוראו, וכשהוא נצרך לטבע - הטבע משתנה עבורו. [אביטה נפלאות]

"עם אשר תמצא את אלהיך לא יחיה..."

הפר לך מה עמדי וקח לך... (לא, לב)

אמונתו של יעקב היתה באלקים חיים, בורא שמים וארץ: אמונתו של לבן - בעץ ואבן מעשי ידי אדם, אין רוח חיים בהם: וזאת הייתה טענתו של יעקב: מה כל הרעש הזה? "עם אשר תמצא את אלהיך" - נניח שתמצא את אלהיך! מה יועילך ומה תועלת בו? הרי "לא יחיה"! הרי זה בול עץ אין בו ממש! אבל "הפר לך מה עמדי" - ראה איזה א-ל יש לי - "וקח לך" - קבל את אמונתי - אמונת אמת באלקים חיים.

[מהר"ם שפירא זצ"ל]

ופרשי: "אמר: אפשר שעברתי על מקום שהתפללו אבותיי ולא התפללתי בו? יהב דעתיה למהדר (נתן דעתו וחזר), וחזר עד בית אל, וקפצה לו הארץ". וקשה, אם משמים ביקשו שיעקב יתפלל במקום בית המקדש, מדוע לא עוררוהו מלכתחילה לעשות זאת? ואם היה עליו לעשות את הדרך בעצמו - מדוע בסופו של דבר נעשו לו ניסים בכדי שיתפלל שם? נבאר זאת על פי דרכו של בעל ה'חכמת קהלת': אמנם יעקב לא היה צריך לחזור בפועל אל מקום המקדש בכדי להתפלל... מספיקה העובדה שהוא נתן דעתו לחזור, כלומר: חשב מחשבה טובה אחת - בכדי שתהא זו 'איתערותא דלתתא' מצידו, ומכאן ואילך - הוא כבר זכה לניסים גלויים עד שהתפלל במקום בו התפללו אבותיו! [ללמדך]

"וַתָּרָא רְחֵל בְּנִי לֹא יִלְדָּה לְיַעֲקֹב וַתִּקְנֶה רְחֵל בַּאֲחֻתָּהּ וְהָאִמֶּר אֶל יַעֲקֹב הֲבָה לִי בָנִים וְאֵין מִתָּה אָנֹכִי" (ל, א)

מסופר על הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל ראש ישיבת מיר, שבא פעם להתפלל על קברה של רחל אמנו ביום היארצייט שלה (י"א חשוון). והנה מהצד השני נשמע קולה של אישה חשוכת בנים, אומרת ומתחננת: "אימא רחל, הרי את בעצמך הרגשת את הטעם המר הזה בלי בנים, אם כן אנא אימא, המליצי טוב בעדי שאפקד בזרע של קיימא"... מיד כששמע רבי חיים תפילה זו, התרגש מאוד ואמר: בטוח אני שתפילה זו נתקבלה במרום, ובשנה הבאה אני רוצה להיות סנדק בברית זו. הוא ביקש לברר מי היא האישה הזאת, וכך היה... שלשנה הבאה שימש רבי חיים כסנדק. [תורת הפרשה]

**בברכת התורה
רוץ ברינה**

"לְאֲדָם מַעֲרַכִּי לֵב וּמָה' מַעֲנֶה לְשׁוֹן" (משלי טז, א)

לעילוי נשמת מו"ר אבי יעקב בן רחל וצדוק מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה נפתלי בן רוזה: סמי בן שמחה: גורלי בן שמחה רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה שלמה בן זוהרה: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיא: דויד (רוג'ה) בן שמחה משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה: שמעון בן רחל בן יוני מינה בת מרדכי שמואל: יפה נדרה בת נעימה: רוזה בת שמשון מרים בת עזיזה: כתון בת חביבה: האובה (דייזי) בת טובה שמחה בת סרח: חיה בת יוסף: רחל בת חנה: חנינה בת כמיסה **הצלחה:** אריה (לאון) בן מלכה: אליעד יעקב בן פאולה **צינו הגון -** זרהבה בת אטו: ג'ימי שמואל בן אסתר (Jimmy Shmuel ben esther) רחלי בת זרהבה: עדינה בת שמחה: הדס-הודיה בת פאולה: אלקנה רחמים בן איריס

לרפואת:
הרב מאיר נסים בן כסמאנה שליט"א יעקב ישראל בן גלית: אריאל בן אביגיל מנחם בן עליזה: שמעון בן רחל: אברהם בן אנט אורסל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זוליס בת חנה פאולה בת דינה: זרהבה בת חויה: גלית בת רות מרים קרן בת רבקה: אילה לאה בת צפורה פיבי בת חביבה בן חמו: שושנה בת שדרה רחל בת נטרה: חת בת לינה: מרת בת רחל

לזרע של קיימא:
יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים נפתלי שלמה בן לאה: ליאור בן דינה שושנה ריזל בת מינה: שירה בת שושנה מיטל בת לולו: ליאת בת ויקטוריה שמחה צביה בת רחל יובל בן שלומית רחל בת חיה עדי בת מוזל

"וְשִׁבְתִּי בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי" (כח, כא) - סיפור

על האדם לעשות את הצעד הראשון מצדו, ורק אז - יוכל לזכות לסייעתא דשמיא... דבר זה נלמד מהמעשה הבא: מעשה בבחור יהודי צעיר שלמד ב'שיבה' סמוכה לניו יורק, או ליתר דיוק: בקולג' בו שָׁלְבוּ בין לימודי קודש ובין לימודי חול, מתוך חתירה להשיג 'תואר' והשכלה כללית במקביל ללימודים התורניים. תקופת מה לאחר שהחל את לימודיו, פקדו את הבחור כאבים באחת מעיניו. הוא פנה אל הרופא המקומי, שמסר לו מרשם לטיפות, אולם לא זו בלבד שהטיפול לא שיפר את המצב - אלא שלחיפך: הכאבים החמירו, ועברו גם לעין השנייה...

בלית ברירה, ארז הבחור את מטלטליו ושב אל ביתו שבמדינת ניו יורק, שם הריצוהו הוריו אל טובי הרופאים, כאשר לבסוף הם מגיעים לפרופסור המומחה ביותר, שהבהיר את המצב: "מצבן של העיניים חמור! ישנו רק טיפול אחד שיכול להועיל, בדמות זריקה מיוחדת, אולם יש לקחת בחשבון גם את הסיכונים: אם הטיפול יצליח - הבעיה תיפתר... אולם אם ייכשל - הבחור יתעוור לחלוטין"!... ההורים המודאגים לא ידעו את נפשם, ומתוך ייאוש החליט האב לפנות אל רבי יעקב טייטלבוים, ששמע את הסיפור ואמר: "מקובלני מרבתי, כי כל המקבל על עצמו עול תורה - מעבירים ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ... אבל לקבל עול תורה - הכוונה היא: תורה בטהרתה! בלי תערובת של לימודי חול! אין לי ספק שאם תוציא את בנך מה'שיבה' בה הוא לומד כיום, ותעביר אותו לשיבה על טהרת הקודש, תהיה לו רפואה"! האב שב באותו היום אל ביתו עם תשובתו של הרב, אולם נתקל בהתנגדות נחרצה מצידה של רעייתו. "מה יצא ממנו אם ילמד כל החיים בישיבה"? שאלה. בלית ברירה, שב האב אל הרב טייטלבוים, אולם הרב בשלו: "אין לי כיצד לעזור לך... את העצה שיכולתי להעניק - כבר הענקתי לך! נסה להסביר לרעייתך, כי אם יתעוור בנכם - הוא ממילא לא יוכל ללמוד לימודי חול, ו'לא יצא ממנו מאומה'... כלום אין זה מוטב שלפחות ילמד בישיבה ויגדל בתורה"?

ואכן, האב שב לדבר על ליבה של רעייתו, עד שהסכימה למהלך. כשחזר האב ובישר על כך לרב - אורו פניו, והוא הכריז: "אכן, כל המקבל עול תורה - מעבירים ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ! יעזור השם יתברך ותהיה לו רפואה שלמה"! וראה זה פלא: למחרת, כאשר הגיעו ההורים עם בנם אל הפרופסור בשנית לצורך בדיקות נוספות - שב לבדוק את עיניו, והכריז בפליאה: "אינני מבין זאת, אולם המצב הולך ומשתפר! נראה שאין צורך בנייתוח או בטיפול כלשהו"! ואמנם, מצבו של הבחור הלך והשתפר עד ששב לאיתנו, כאשר את לימודיו עשה מאותו היום ואילך בישיבה קדושה, ואף זכה להקים בית של תורה, בית נאמן בישראל! הרי לנו, כי בכדי לזכות לסייעתא דשמיא מופלאה, אין צורך במעשה דוקא...

לפעמים, מספיקה מחשבה או החלטה טובה בלבד בכדי שהדבר יחשב כ'פתח', ממנו יפרצו נהרות של סיעתא דשמיא! ברגע בו הוריו של הנער קיבלו על עצמם להעביר אותו למסגרת תורנית - כבר החלה הישועה להתגלגל, על אף שהם עדיין לא עשו כל צעד בפועל! אף בפרשתנו אנו רואים כי אמר יעקב "מה נוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹקִים נִזְהָ שְׁעַר הַשָּׁמַיִם" (כח, כז),

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752

או במייל: Ronbarina@gmail.com
כתובת: הקוצר 2 רמת השרון מ.4741102

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים
ניתן לשלוח צ'ק לכתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון